

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Academic Administration Model to Enhance Professional Competencies

of Students in Secondary Schools

Under the Office of the Basic Education Commission

¹พรรณวิภา สมสะอาด (Panwipa Somsaard)

²โสภา อำนวยรัตน์ (Sopa Amnuayrat)

³น้ำฝน กันมา (Namfon Gunma)

⁴สมบัติ นพรัก (Sombat Noparak)

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา (School of Education, University of Phayao)

Email: Panwipasomsaard@gmail.com

Received July 20, 2021; **Revised** August 4, 2021; **Accepted** February 5, 2022

Abstract

The research aimed at developing an academic administration model to enhance the professional competence of students in secondary schools under the office of the basic education commission. The research procedures followed 3 steps, 1) studying the components and guidelines for academic administration to enhance professional competence of students in secondary schools through related research and documents with 5 schools with best practices. Data analysis was made through content analysis. 2) Constructing and validating the model of an academic administration to enhance the professional competence of students in secondary schools on the data obtained from step 1, validating the model by FGO with 9 experts, 3) Valuating the model of an academic administration to enhance the professional competence of students in secondary schools. The sample consisted of 58 school directors. Data analyzed using were means and standard deviation. The research found, the model of an academic administration to enhance the professional competence of students consisted of 4 components: 1) principles and objectives 2) the committee of academic administration, 3) the administrative process of services and 4) Productivity and success factors. The

constructed model has been validated and evaluated by school administration as a possibility at high and at the highest usefulness.

Keywords: Academic Administration; Enhance Professional Competencies; The Basic Education Commission

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาขยาย และตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 58 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารงาน และ 4) ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนมีความเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าให้นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพไปใช้มีความเป็นไปได้ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ; คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่เชื่อมโยงข้อมูลต่างอย่างไร้พรมแดน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมนุษย์ การที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจำเป็นต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงนี้ การเรียนรู้ให้มีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังที่ Panich (2012) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ด้านหลักที่สำคัญ คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และทักษะด้านนวัตกรรม (Learning and Innovation) 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยี (Digital Literacy) และ 3) ทักษะการทำมาหาเลี้ยงชีพและการดำเนินชีวิต (Career and Life) ด้วยเหตุนี้เองประชาคมโลกจึงหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างกำลังคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะที่สอดคล้อง

กับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะการทำงานหรือทักษะในการประกอบอาชีพจัดเป็นหนึ่งในทักษะด้านการทำมาหาเลี้ยงชีพและการดำรงชีวิตที่จำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษนี้

เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ปัญหาภาพรวมด้านการศึกษาไทย พบประเด็นปัญหาสำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เยาวชนมากกว่าร้อยละ 50 เข้าสู่วัยตลาดแรงงานด้วยวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า และการศึกษาปัจจุบันไม่ได้เตรียมความพร้อมด้านการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพให้แก่เยาวชน 2) เสี่ยงสะท้อนจากนายจ้างชี้ว่าลูกจ้างขาดทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานแทบทุกด้าน และ 3) ปัญหาอัตราเรียนต่ออุดมศึกษาอยู่ในระดับสูงแต่สวนทางกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (Office of Higher Secondary Education Administration, 2017)

ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ จึงถือเป็นโจทย์สำคัญของการจัดการศึกษาในกลุ่มเยาวชน ที่รัฐบาลให้ความสำคัญซึ่งกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในทุกระดับ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้คนในพื้นที่มีงานทำ พัฒนาหลักสูตรด้านอาชีพที่มีความหลากหลาย แตกต่างตามบริบทและความสนใจของผู้เรียน โดยมีความเชื่อว่า หากผู้เรียนได้รับการเตรียมการที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ในคุณค่าและความสำคัญของการทำงาน การประกอบอาชีพ สามารถค้นพบว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพตรงกับอาชีพที่คาดหวังในอนาคต รวมทั้งได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้เกิดสมรรถนะทางอาชีพ อันจะนำไปสู่เป้าหมายการประกอบอาชีพ และยอมเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถรับประกันผลความสำเร็จในการเรียนและชีวิตการทำงาน จากแนวคิดของการจัดการศึกษา สภาพปัญหาในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพแก่นักเรียน อันจะนำไปสู่แนวทางในการประกอบอาชีพที่ชัดเจน รวมทั้งโรงเรียนทั่วไปยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพ และพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 4 เขตพื้นที่ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34-37 จำนวน 192 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 192 คน ครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 192 คน และผู้แทนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ จำนวน 192 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 576 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน คือ เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34-37 จำนวน 78 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 78 คน ครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 78 คน และผู้แทนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ จำนวน 78 คน รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยวิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากร จำนวน 576 คน เทียบขนาดที่จำนวน 600 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน และทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

จากการศึกษาความหมายของรูปแบบ นักวิชาการกล่าวสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองแนวความคิดออกมาในรูปของของโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความคิดจากนามธรรมสู่รูปธรรม ช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ โดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ จัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง ลักษณะขององค์ประกอบและวิธีการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบของรูปแบบ

Bardo & Hartman (1982) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุว่ามีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากขึ้นเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่ง Runcharoen (2012) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

จากองค์ประกอบและคุณลักษณะของรูปแบบดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้แน่นอน แต่ขึ้นอยู่กับลักษณะปรากฏการณ์ที่ศึกษาและวัตถุประสงค์ในการสร้างรูปแบบเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบที่ดีต้องมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างมีโครงสร้าง สามารถถูกตรวจสอบได้ด้วยการทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผล เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์และสร้างมโนทัศน์ใหม่ สร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่เพื่อขยายเรื่องที่ศึกษา

การพัฒนารูปแบบ

Srisa-ard (2000) ได้กล่าวถึงการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้นอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ 1) สร้างหรือพัฒนารูปแบบ โดยผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบเป็นรูปแบบตามสมมติฐานขึ้นมาก่อนจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว หรือจากผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หัวใจสำคัญของขั้นนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปร/กิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม ในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมด้วย และ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้วจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลใน

สถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในขั้นนี้บางครั้งใช้คำว่า “การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ”

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว พบว่าในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบนั้นถึงแม้ว่าจะไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนถูกต้องที่สุด มีขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบที่ต่างกันในแต่ละประเด็นย่อย แต่สามารถสรุปลักษณะที่คล้ายคลึงกันตามขั้นตอนในการพัฒนาที่เป็นหลักใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ ขั้นตอนการสำรวจ, การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, การออกแบบ และการตรวจสอบ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพ

ความหมายของสมรรถนะ

Office of the Basic Education Commission (2016) กล่าวว่า “สมรรถนะ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Competency” โดย Royal Academy (2003) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถ ซึ่งหมายถึงมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นเดียวกับ Faculty of Education, Chulalongkorn University (2010) ที่กล่าวว่า สมรรถนะ หรือความสามารถในการทำงาน หมายถึง ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมและคุณลักษณะของบุคคลซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ

จึงสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีในตัวบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก ความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการทำงานของบุคคลให้ประสบผลสำเร็จ

สมรรถนะทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

Office of the Basic Education Commission (2017) กล่าวถึงระบบการจัดการศึกษามัธยมศึกษาของไทย ไว้ว่า ระบบการศึกษาไทย มีหลักการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการจัดการศึกษามุ่งเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นหรือการศึกษาต่อที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในท้องถิ่นและประเทศชาติ

จากหลักการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าสมรรถนะวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) สมรรถนะทางวิชาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ส่งผลให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ และ 2) สมรรถนะทางวิชาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นหรือการศึกษาต่อที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ชั้นที่ 1.2 การศึกษาองค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามองค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34-36 จำนวน 192 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 192 คน ครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 192 คน และผู้แทนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ จำนวน 192 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 576 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34-36 จำนวน 78 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 78 คน ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 78 คน และผู้แทนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ จำนวน 78 คน รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากรจำนวน 576 คน เทียบขนาดที่จำนวน 600 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนและทำการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ชั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภู วิทยาประชา) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 และโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยนำข้อมูลจากการศึกษาองค์ประกอบ และแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน ในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชั้นที่ 2.2 การตรวจสอบ ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ, ประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา, การหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) หลักการ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิชาการให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ในสาขาวิชาชีพ มีทักษะด้านอาชีพและการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ สามารถค้นพบว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพตรงกับอาชีพที่คาดหวังในอนาคต รวมทั้งได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้เกิดสมรรถนะเพื่อวางแผนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ 2) วัตถุประสงค์ ได้แก่ 2.1) เพื่อดำเนินกิจกรรมทางวิชาการที่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.2) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะเจตคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การพัฒนา และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การวัดผลประเมินผล 5) การนิเทศการศึกษา 6) การแนะแนว 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ออกแบบ (D: Design) ได้แก่ การสำรวจความต้องการของท้องถิ่น เพื่อจัดทำข้อมูล คลังอาชีพในท้องถิ่น, คลังแหล่งเรียนรู้ และโปรแกรมการเรียนรู้ตามสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 ลงมือทำ (A: Action) ได้แก่ 1) การจัดทำหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ เพื่อจัดทำ 1.1) หลักสูตรรายวิชาหน่วยสมรรถนะอาชีพระยะสั้น 1.2) หลักสูตรทวิศึกษา 1.3) หลักสูตรเตรียมกลุ่มสาขาวิชาชีพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และ 1.4) หลักสูตรการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ 2) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 2.1) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 2.2) การเรียนรู้บูรณาการ 2.3) การเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามกรอบทฤษฎี QSCCS 2.4) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 2.5) การแนะแนวเพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ

ขั้นที่ 3 เรียนรู้ (L: Learning) ได้แก่ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (สมรรถนะ: ความรู้ ทักษะ เจตคติ) 2) การประเมินผลสมรรถนะเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การประเมินสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพของนักเรียนรายบุคคล และการประเมินบุคลิกภาพการเข้าเรียนตาม สาขาวิชาชีพ 3) การแปลผลและซ่อมเสริมหลังการประเมิน

ขั้นที่ 4 ปรับปรุง/พัฒนา (I : Improvement) ได้แก่ การวิเคราะห์ผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ประกอบด้วยกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ 1) ผลผลิตหรือผลที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ประกอบด้วย สมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนแบ่งออกเป็นด้านความรู้ในสาขาวิชาชีพ, ทักษะด้านอาชีพและการทำงาน และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และการประกอบอาชีพ 2) สมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับได้แก่ (1) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ นักเรียนมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี สามารถนำไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ ใน 5 กลุ่มสาขาวิชาชีพ ได้แก่ อุตสาหกรรม, พาณิชยกรรม, ศิลปกรรม, คหกรรม และเกษตรกรรม (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ นักเรียนมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี สามารถนำไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อใน 9 กลุ่มความถนัดตามสาขาวิชาชีพ ได้แก่ วิทยาศาสตร์สุขภาพ, วิศวกรรมศาสตร์, วิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ, สถาปัตยกรรมศาสตร์, เกษตรศาสตร์, บริหาร พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การท่องเที่ยวและโรงแรม เศรษฐศาสตร์, ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษาและ สุขศึกษา, ศิลปกรรมศาสตร์, มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่านิยมร่วมกันและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ ผู้บริหาร, ครูและบุคลากร, ผู้ปกครอง/ชุมชน และเครือข่าย

ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน มีความเหมาะสมในระดับมาก และผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ทางวิชาชีพของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ผลการ ประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	
ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์							
1.1 หลักการ	4.39	0.59	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด	ผ่าน
1.2 วัตถุประสงค์	4.46	0.59	มาก	4.43	0.24	มาก	ผ่าน
รวมเฉลี่ยส่วนที่ 1	4.43	0.59	มาก	4.53	0.37	มากที่สุด	ผ่าน
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน							
2.1 การพัฒนาหลักสูตร	4.17	0.50	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด	ผ่าน
2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.12	0.56	มาก	4.56	0.49	มากที่สุด	ผ่าน
2.3 การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี	4.08	0.57	มาก	4.51	0.53	มากที่สุด	ผ่าน
2.4 การวัดผลประเมินผล	4.10	0.67	มาก	4.52	0.60	มากที่สุด	ผ่าน
2.5 การนิเทศการศึกษา	4.36	0.48	มาก	4.53	0.49	มากที่สุด	ผ่าน
2.6 การแนะแนว	4.22	0.42	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด	ผ่าน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ทางวิชาชีพของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ผลการ ประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	
2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.25	0.55	มาก	4.43	0.49	มาก	ผ่าน
2.8 การประสานความร่วมมือกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.26	0.44	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด	ผ่าน
2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.20	0.69	มาก	4.41	0.62	มาก	ผ่าน
รวมเฉลี่ยส่วนที่ 2	4.20	0.54	มาก	4.55	0.52	มากที่สุด	ผ่าน
ส่วนที่ 3 กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน							
ขั้นที่ 1 ออกแบบ (D: Design)	4.12	0.33	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
ขั้นที่ 2 ลงมือทำ (A: Action)	4.34	0.58	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด	ผ่าน
ขั้นที่ 3 เรียนรู้ (L: Learning)	4.25	0.44	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
ขั้นที่ 4 ปรับปรุง/พัฒนา (I : Improvement)	4.20	0.69	มาก	4.62	0.52	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ยส่วนที่ 3	4.23	0.51	มาก	4.60	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
ส่วนที่ 4 ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ							
4.1 ผลผลิต	4.12	0.33	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด	ผ่าน
4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	4.24	0.56	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ยส่วนที่ 4	4.18	0.45	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
ภาพรวมทั้ง 4 ส่วน	4.26	0.54	มาก	4.60	0.46	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นไปได้นี้มีผลการประเมินในภาพรวม มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.= 0.54) และด้านความเป็นประโยชน์ มีผลการประเมินในภาพรวม มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.46)

อภิปรายผล

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) หลักการ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิชาการให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ในสาขาวิชาชีพ มีทักษะด้านอาชีพและการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ สามารถค้นพบว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพตรงกับอาชีพที่คาดหวังในอนาคต รวมทั้งได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้เกิดสมรรถนะเพื่อวางแผนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

สอดคล้องกับ Ministry of Education (2003) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการศึกษาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Piyasant (2015) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ได้สรุปแนวคิดและหลักการสำคัญ ได้แก่ การจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของการพัฒนา โดยมุ่งให้เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เห็นลู่ทางในการประกอบอาชีพ สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะและสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพได้แก่ผู้เรียน มีประสบการณ์ สามารถนำไปปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบริบท

องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การวัดผล ประเมินผล 5) การนิเทศการศึกษา 6) การแนะแนว 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับ Chotkhan (2017) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ผลวิจัยพบว่า มีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และสอดคล้องกับ Chokdeewatana, Imsawasd & Rakngam (2013) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการไปปฏิบัติของสถานศึกษาในอีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการไปปฏิบัติมี 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ออกแบบ (D: Design) ขั้นที่ 2 ลงมือทำ (A: Action) ขั้นที่ 3 เรียนรู้ (L: Learning) และ ขั้นที่ 4 ปรับปรุง/พัฒนา (I : Improvement) ซึ่งเป็นการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีระบบชัดเจน ตามแนวคิดและหลักการบริหารเพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ Sriangkoon (2018) กล่าวว่า DALI ถูกนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนา เทียบเคียงได้กับวงจรคุณภาพ PDCA และ PDSA โดยการแปลง Check ในวงจรคุณภาพ PDCA เป็น Study ใน PDSA ซึ่งเทียบได้กับ Learning ใน DALI เมื่อต้องการเน้นเป้าหมายที่กระบวนการเรียนรู้หลังจากดำเนินการไปแล้ว เหมาะกับองค์กรที่ให้ความสำคัญเรื่องการจัดการความรู้ อย่างเช่น สถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Piyasant (2015) เรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ได้เสนอกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารมีวิธีการจัดการศึกษาและก้าวหน้าตามวิธีการจัดการศึกษา ดำเนินงานโดยการวิเคราะห์สถานภาพของสถานศึกษา และการพัฒนาตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย 4.1) ผลผลิตหรือผลที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ได้แก่ สมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน แบ่งออกเป็นด้านความรู้ในสาขาวิชาชีพ, ทักษะด้านอาชีพและการทำงาน และเจตคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ 2) สมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผลผลิตที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2020) กำหนดไว้ว่า “ระดับมัธยมศึกษา มุ่งต่อยอดระดับประถมศึกษา ด้วยจุดเน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างทักษะพื้นฐานที่เชื่อมโยงสู่การสร้างอาชีพและการมีงานทำ” เช่นเดียวกับ Office of the Basic Education Commission (2017) ที่มีหลักการจัดการศึกษาระดับมัธยมต้น มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองเป็นพื้นฐาน สำหรับการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการจัดการศึกษามุ่งเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นหรือการศึกษาต่อเหมาะสม 4.2) ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่านิยมร่วมกันและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ ผู้บริหาร, ครูและบุคลากร, ผู้ปกครอง/ชุมชน และเครือข่าย สอดคล้องกับ Khongsri (2015) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านชุมชน ด้านครูผู้สอนและด้านผู้บริหาร

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการประเมินจากผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่า การนำรูปแบบฯ ไปใช้มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้สอดคล้องกับบริบทการบริหารสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพแก่นักเรียน และได้ดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญการพัฒนารูปแบบ ดังที่ Srisa-ard (2000) ได้กล่าวถึงการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้นอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบ 2) ทดสอบความเที่ยงตรงของ และยังสอดคล้องกับ Eisner (1976) ที่ได้เสนอแนวคิดของการตรวจสอบหรือประเมินประสิทธิภาพรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์ วิจัยอย่างลึกซึ้ง เฉพาะในประเด็นที่พิจารณาเพื่อได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน ดังนั้น รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้จึงมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

สรุปผล

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ และ 4) ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการ

บริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนมีความเหมาะสมในระดับมาก และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นรูปแบบหนึ่งที่องค์ประกอบของรูปแบบเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ 4) ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนไปใช้ และทำการประเมินผลเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ และนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่น
3. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมทักษะวิชาชีพให้กับผู้เรียน และต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรวิเคราะห์สภาพบริบท รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพประสบความสำเร็จ

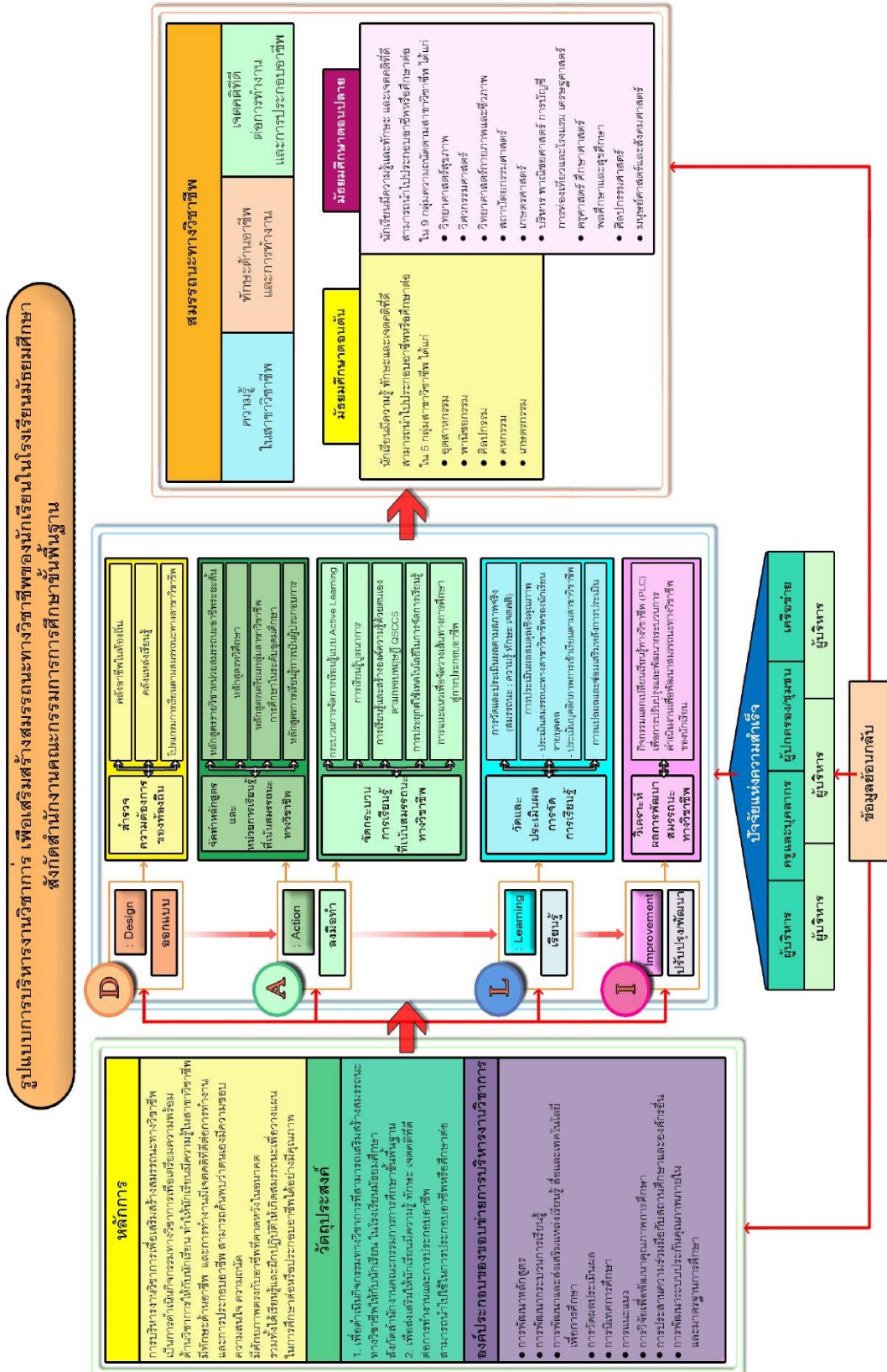
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
2. ควรศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียน เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือมากขึ้น
3. ควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนไปใช้ในการบริหารจัดการในโรงเรียน
4. ควรศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานในด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษา และศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างออกไป

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นรูปแบบหนึ่งที่องค์ประกอบของรูปแบบเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง

วิชาชีพ 4) ผลผลิตและปัจจัยแห่งความสำเร็จ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ รายละเอียด ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทวิศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). *Urban Sociology: A Systematic Introduction*. Itasca, Ill.: F. E. Peacock.
- Chokdeewatana, A., Imsawasd, P., & Rakngam, C. (2013). Factors Affecting Effectiveness in the Academic Administration of Trat Primary Schools Under Trat Primary Educational Service Area. *Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 13(2), 255–262.
- Chotkhan, P. (2017). *The Strategies of Management for Academic affairs in Basic School Under of Roi-Et Primary Education Service Area Office 2*. Master of Education (Educational Administration). Mahasarakham University.
- Eisner, E. W. (1976). Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 10(3/4), 135–150.
- Faculty of Education, Chulalongkorn University. (2010). *Strategy Implementation*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Khongsri, K. (2015). *Factors Affecting the Academic Administration of Large Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 41*. Master of Education. Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Ministry of Education. (2003). *Handbook for Administration of Basic Educational Institutions that are Juristic Persons*. Bangkok: Express Transportation Organization of Thailand (E.T.O.)
- Ministry of Education. (2020). *Announcement of the Ministry of Education on Policy and the focus of the Ministry of Education, Fiscal Year 2020*. Rak kroo, Education for Teachers. Retrieved September 2, 2019, from <https://www.xn--12cg5gc1e7b.com/21375/>
- Office of Higher Secondary Education Administration. (2017). *Driving Thai Secondary Education 4.0 for The 21st Century Employment*. Bangkok: Agricultural Cooperative Association of Thailand Co., Ltd. Printing House.
- Office of the Basic Education Commission. (2016). *Causal Factor Analysis for Developing Manpower Competency for the 21st Century World* (Summary Edition). Bangkok: Office of Education Council Secretariat.

- Office of the Basic Education Commission. (2017). *National Education Plan 2017 – 2036*. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Panich, W. (2012). *Ways to Create Learning for Students in the 21st Century*. Bangkok: Sodsri Saritwong Foundation.
- Piyasant, S. (2015). Model of Compulsory Education Management for Career in Highland and Remote Area Schools from the Best Practice School. *Kasalongkham Research Journal Chiang Rai Rajabhat University*, 9(2). 175–189.
- Royal Academy. (2003). *Dictionary of the Royal Institute, 1999*. Bangkok: Nanmeebook.
- Runcharoen, T. (2010). *Professionalism in Educational Organization and Administration in the Reform era. Education (Revised Edition) To reform Round 2 and External Assessment Round 3*. Bangkok: Khawfang.
- Sriangkoon, S. (2018). *Invite you to Learn with HA HA Part 1 DALI*. Retrieved March 2, 2021. From <https://www.facebook.com/Riskroom/posts/1890995907871151/>
- Srisa-ard, B. (2000). *Preliminary Research* (6th ed.). Bangkok: Suweeriyasan.